

§ 10.

Föredrogos och godkändes Kansli-deputerades förslag till paragrafer i Riksdagsbeslutet:

N:o 26, angående aflättna underdåniga skrivelser i frågor rörande rikets allmänna hushållning m. m.;

N:o 27, angående ändring i gällande stadganden om prest- och pastoralexamen samt om andra villkor för presterlig befordran;

N:o 28, om förändrad lydelse af 51 § konkurslagen;

N:o 29, angående förändring i gällande stadganden angående presterskapets indigenatsrätt;

N:o 30, angående fortfarande kurhusafgift;

N:o 31, angående tullbevillningen;

N:o 32, angående anslag till fortsättande af Nordvestra stambanan;

N:o 33, angående statsregleringen; och

N:o 34, angående aflättna underdåniga skrivelser rörande statsregleringen m. m.

Sammanträdet afslutades kl. 7 e. m.

In fidem

H. Husberg.

Thorsdagen den 16 Maj.

Kl. $\frac{1}{4}$ 12 f. m.

§ 1.

Justerades § 10 i protokollet för den 13 innevarande månad.

§ 2.

Anmäldes och upplästes de protokoll, som dels den 1 i denna månad, dels förliden gårdag hållits inför de ledamöter af Kammarerna, hvilka blifvit utsedde att tillsätta Kammarernas kansli- och vaktbetjening; och voro dessa protokoll af följande lydelse:

Protokoll, hållet den 1 Maj 1867 vid sammanträde med de ledamöter af Riksdagens Andra Kammare, hvilka blifvit utsedde att tillsätta nämnde Kammares kansli- och vaktbetjening.

S. D. Herr Talmannen, som anmodat Herrar Deputerade att denna dag sammanträda, återförde i minnet, hurusom vid Herrar Deputerades sednaste sammanträde, den 5 sistlidne Mars, bland annat beslutats, dels att den kanslist, som ombesörjde expeditionen från Kammarens kansli, skulle såsom förste kanslist vara att anse, dels jemväl, att den kanslist, hvilken hos Kammaren tjenstgjorde såsom registrator, borde åtnjuta det högre aflöningsförskott, som enligt Stats-Utskottets Memorial N:o 18 blifvit för förste kanslisterna bestämdt, ehuru Herrar Deputerade ville hafva sig öppet att, vid aflöningsens slutliga bestämmande, taga under närmare ompröfning, huruvida registratorns göromål varit af beskaffenhet att påkalla hans aflönande såsom förste kanslist.

I anledning häraf och då detta slutliga bestämmande nu förestod samt från Stats-Utskottet inkommit begäran om åtskilliga upplysningar angående den hos Kammaren anställda kanslipersonals tjenstgöring och deribland jemväl om antalet af tjenstgörande *förste* kanslister, anhöll Herr Talmannen, det Herrar Deputerade måtte i den om registratorns aflönande hittills oafgjorda frågan nu fatta beslut; hvarförutan Herr Talmannen hemställde, huruvida, med afseende derå att göromålets beskaffenhet icke medgifvit deras jemna fördelning mellan samtliga kanslisterne, utan några bland dem haft en mera trägen sysselsättning, Herrar Deputerade skulle finna skäligt att, genom requirerande af ytterligare ett *första* kanslistarfvode, i stället för ett af de arfvoden som för *andra* kanslister voro bestämda, bereda tillgång till någon särskild godtgörelse åt dem bland kanslisterna, som kunde anses deraf förtjente och sålunda låta requisitionen — derest registratorn förklarades berättigad till arfvode såsom förste kanslist — omfatta 3 första och 6 andra kanslistarfvoden; — och blef, efter det undertecknad lemnats tillfälle att meddela några nu begärda upplysningar om tjenstgöringen inom kansliet och de särskilda göromålets fördelning emellan kanslisterna, öfver Herr Talmannens ifrågavarande framställningar sålunda beslutadt, att registratorn skulle uppföras såsom förste kanslist och såsom sådan erhålla aflöning, ävensom att, förutom de tvenne för expeditionskanslisten och registratorn afsedde första kanslistarfvoden, ytterligare ett tredje *sådant* arfvode, i stället för ett motsvarande *lägre* kanslistarfvode, skulle requireras och requisitionen alltså i sin helhet upptaga tolf notariearfvoden samt 3 första och 6 andra kanslistarfvoden, jemte 12 vaktmästarearfvoden; viljande Herrar Deputerade närmare Riksdagens slut bestämman om fördelningen af det öfverskott, som det tredje, till requisitionen nu medgifna högre kanslistarfvodet komme att lemna, sedan deraf först utgått ett mot andra kanslistarfvode svarande belopp.

In fidem

H. Husberg.

Protokoll, hållet den 15 Maj 1867, vid sammanträde med de ledamöter af Riksdagens Andra Kammare, hvilka blifvit utsedde att tillsätta nämnde Kammares kansli- och vaktbetjening.

Sedan Herrar Deputerade, vid sammanträde den 1 innevarande månad, beslutat att requisitionen å aflöningen för Kammarens kanslister skulle omfatta 3 *första* och 6 *andra* kanslistarfvoden, samt att, hvad särskildt beträffade *ett* af de trenne *förstnämnda* arfvodena, med detsammans användande skulle så förfaras, att deraf borde först utgå ett *lägre* kanslistarfvode och överskottet sedermera fördelas mellan dem bland kanslisterne, som genom en trägnare tjänstgöring ansågos hafva gjort sig af en dylik uppmuntran förtjente; så företogs nu bestämmandet om denna fördelning, hvilken, med ledning af de upplysningar undertecknad, sekreterare, lmnade om beskaffenheten af hvars och ens tjänstgöring, skedde sålunda, att af berörda öfverskott, utgörande R:dr 313: 50. skulle tilldelas Kanslisten Nelander 125: —
 " Bergh 75: —
 " Zellinger 37: 83 $\frac{1}{3}$.
 " Lignell 37: 83 $\frac{1}{3}$.
 " Malm 37: 83 $\frac{1}{3}$. 313: 50.

Hvarjemte, i fråga om de tvenne lägre kanslistarfvoden, som enligt Stats-Utskottets Memorial N:o 89 komme att fortgå under 14 dagar efter riksdagens afslutande, Herrar Deputerade förordnade, att det ena skulle uppbäras af Kanslisten Nelander och det andra af Kanslisten Zellinger; äfvensom af de tvenne vaktmästarearfvoden, hvilka, enligt berörda Memorial, blifvit till utgående under samma tid anvisade, Vaktmästaren Berglund skulle erhålla det ena och Vaktmästaren Malmberg det andra; allt mot den fortsatta tjänstgöringsskyldighet, med afseende hvarå dessa 14 dagars aflöning beviljats.

In fidem
 H. Husberg.

§ 3.

Herr Talmannen och Kammarens ledamöter atgingo kl. $\frac{3}{4}$ 12 till Storkyrkan der Riksdagspredikan afhöordes och sedermera jemte Första Kammarens ledamöter till Rikssalen, hvarest, efter det Herrar Talmän i särskilda tal uttryckt Kamrarnes vördnad och välgångsönsknningar, samt Riksdagsbeslutet blifvit uppläst, Hans Maj:t Konungen täcktes afsluta riksdagen.

§ 4.

Från Rikssalen återvände Herr Talmannen och Kammarens ledamöter till Kammarens samlingsrum, der Herr Talmannen nedlade klubban med följande afskedstal:

Mine Herrar!

Då vårt riksdagsarbete för denna gång är afslutadt, återstår nu intet annat än att säga hvarandra farväl. Jag vet att detta sker med upp-

rigtig hjertlighet och med det fulla inbördes förtroende, som utgör den säkraste borgen för en lycklig försättning af våra gemensamma bemödanden i de kommande åren. Huru mycket har icke ställningen förändrat sig under de fyra månader vi här varit tillsammans? Då vi möttes den 15 Januari, återsågo visserligen många af oss vänner från en föregående tid, och alla hoppades vi det bästa af våra förhandlingar, emedan vi voro beslutne att efter förmåga göra vår pligt; men flertalet torde ändå hafva erfarit en känsla af osäkerhet i afseende på hvad som närmast skulle komma att ske, ty den personliga bekantskapen var hvarken så fullständig eller så allmän, som de nya förhållandena, om icke kräfde, dock gjorde synnerligen önskvärda. Det var ju ock behöfvat af att undanröjda denna brist, som snart föranledde särskilda sammankomster emellan dem som voro eller menade sig blifva likatänkande, dels för att uppgöra förslag till de val, som enligt Riksdagsordningen borde anställas, och dels för att öfverlägga om viktiga samhällsintressen, hvilka man ansåg nödigt att med så mycket som möjligt enade krafter bevaka. Sådana oskyldiga och af en inre nödvändighet framkallade sammankomster har inbillningen utanför detta rum, än i oro, än i hänförelse, sedermera förvandlat till ett slags politiska klubbar eller åtminstone till två mot hvarandra halfiendtliga stats-ekonomiska partigrupperingar. För den, hvilken såsom en lugn åskådare stått helt och hållet utanför dem, må det vara tillåtet att tro, att vi äro färdige af hela vår själ tacka Gud, om Han vill i framtiden bevara oss från andra söndringar än denna, en liffig inbillnings skapelse. Sedan vi nu tillräckligt länge hunnit se hvarandra klart i ögonen, veta vi mycket väl, att vi allesammans utgöra ett enda stort "kosmopolitiskt parti", som vill att Sverige skall vara en värdig länk i kulturfolkens kedja, och på samma gång ett stort "fosterländskt" eller "landtmannaparti", som framför allt vill sörja för fäderneslandets urgamla sjelfständighet och således äfven för dess modernärings förkofran.

Med morgondagen återgå vi till våra vanliga bestyr, hvilka för mängden af oss äro ganska olika med dem, som sysselsatt oss under den sist förflutna tiden. Olika äro de ock sins emellan, men säkert äro de oss alla lika dyrbara, eftersom det lefnadskall mannen valt är en beståndsdel af honom sjelf, och troheten inom detsamma är grundvilkoret icke blott för all enskild trefnad utan ock för all medborgerlig duglighet. Hville alltså välsignelse öfver oss alla äfven i dessa bestyr, de må röra sig i Statens värf, i kyrkans och vetenskapens tjänst eller i de mångfaldiga näringsyrken; frid öfver våra hem!

Vare härmed ock mitt eget varma, innerliga och tacksamma afskedsord till eder, mine Herrar, uttaladt. Jag har nyligen vid ett föregående tillfälle försökt att tolka mina förbindelser till eder för osvikligt bistånd, för godhet och öfverseende under hela riksdagens lopp, och jag beder eder ännu en gång före uppbrottet motiaga min tacksägelse. Då jag från den af mig icke eftersökta talmansplatsen ställde till eder min första helsning, yttrade jag, bland annat, att jag med lugn förtröstan gick mina svåra åligganden till mötes, och det låg sanning i de orden, ej derföre att jag trodde på min egen förmåga, utan derföre att jag hyste ett ärligt uppsåt att göra allt så godt jag kunde och att, om jag icke desto mindre misslyckades, återlemna i min Konungs händer det förtroende, hvarmed han hedrat mig. Ett sådant steg har ej

behöft tagas; ty I hafven ej velat det. Varen öfvertygade, mine Herrar, att lika högt som jag uppskattar äran af att hafva fått vara den förste Talmannen i Riksdagens Andra Kammare, lika djupt känner jag värdet och betydelsen af den välvilja, som låtit det ske utan någon min förödmjukelse. Många skickligare män skola efter mig intaga den stol jag lemnar, men aldrig skall derifrån tala en mera tillgifven vän, än den som nu säger eder farväl.

Denna vänskaps- och tacksamhetsbetygelse anhåller jag att särskildt få ställa till Kammarens ärade vice Talman, som vid alla tillfällen beredvilligt gifvit mig råd och hjälp. Endast sällan har jag behöft lemna ordförandeskapet ifrån mig; men då det någon gång inträffat, har jag skattat mig lycklig att veta klubban öfvertagen af en säker hand. Likaledes betygar jag af både pligt och böjelse Kammarens redbare sekreterare ävensom hela kanslipersonalen min aktning. Då jag förklarar dem samtliga hafva till min fulla belåtenhet fullgjort sina skyldigheter, har jag med detsamma för dem uttryckt min upprigtiga erkänsla.

Och nu till slut, mine Herrar, låtom oss med vår tanke gemensamt återvända till de dyra föremål, som stå högt öfver oss sjelfva och våra egna angelägenheter, i det att vi förr än vi skiljas åt af innersta hjerta upprepa Riksdagens begynnelseord: Gud bevare Konungen och fäderneslandet!

Detta Herr Talmannens tal besvarades sålunda af Herr Hierta:

Högvördigste Herr Doktor och Biskop!

Då jag var den, som hade den äran att vid denna riksdags början få öppna Andra Kammarens sammanträde, så må det, enligt mångas derom yttrade önskan, äfven tillåtas mig att med några få ord bjuda Herr Biskopen vårt farväl. Herr Biskopen har nyss träffande anmärkt, att, då vi först här möttes, alla voro enige i afsigten att efter bästa förstånd i våra rådslag och beslut gagna fosterlandet, men af flera skäl, och obekante som vi till en stor del voro med hvarandra, ovisse om framgången och huru nya förhållanden kunde komma att gestalta sig. I detta afseende var för oss alla ett bland de förmämsta önskningsmålen, det att få en ordförande som skulle med oväld och skicklighet leda våra öfverläggningar. Under fortgången af dessa öfverläggningar hafva meningar varit delade öfver många frågor; men i ett fall halva de varit *odelade*, nemligen beträffande det sätt hvarpå Herr Biskopen motsvarat sitt viktiga uppdrag. Den skarp-sinnighet och oväld Herr Biskopen derunder städse visat har tillvunnit Herr Biskopen ett lika allmänt som rättvist erkännande, likasom den ut-hållighet Herr Biskopen ådagalagt, och förutan hvilken det sannolikt icke, med den utförlighet som varit rådande vid denna Kammarens rådplägningar, varit möjligt att inom den bestämda tiden sluta riksdagen, förvärfvat Herr Biskopen ett ytterligare anspråk på vår tacksamhet. Men ännu ett må här icke förglömmas; det är den välvilja och det vänliga tillmötesgående som hvarje Kammarans ledamot utan åtskilnad rönt från Herr Biskopens sida, och hvilket tillskyndat Herr Biskopen allas upprigtiga erkänsla. I denna afskedets stund förena vi oss derföre alla i en varm önskan, att Herr Biskopen efter återvändande till sin hembygd må få åtnjuta

en god helsa, och att vi vid nästa års början få till Herr Doktorn och Biskopen uttala ett gemensamt hjertligt välkommen.

Hvarefter Herr Talmannen och Kammarens ledamöter, efter utbyte af ömsesidiga välönskningar, åtskiljdes kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

In fidem
H. Husberg.

Onsdagen den 5 Juni.

S. D. För justering af de vid nyssförlidne riksdag hos Kammaren hållna protokoll, som icke före riksdagens slut hunnit uppsättas och justeras, hade, jemlikt Kammarens den 13 nästlidne Maj derom fattade beslut, de ledamöter af Kammaren hvilka tillika äro Fullmäktige inom Riksbanken och Riksgälds-kontoret äfvensom Stockholms stads riksdagsmän inom Kammaren blifvit anmodade att denna dag kl. $\frac{1}{2}$ 2 e. m. sammanträda; hvarförutom till underrättelse för dem bland Kammarens öfrige ledamöter, som tillrälligtvis nu vistades i hufvudstaden och önskade justeringen öfvervara, kungörelse om detta justeringssammanträde varit i hufvudstadens större dagliga tidningar införd; och tillstädeskommo å sålunda utsatt tid:

Herr *Berger*,
.. *Jonas Andersson*,
.. *Stråle*,
.. *Friherre Fock*,
.. *Sjöberg*,
.. *Adlersparre*,
.. *Scanberg*,
.. *de Maré*.

I hvilkas närvaro justerades dels förut icke upplästa delar af protokollen för den 13 Maj, dels ock protokollen för den 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15 och 16 i samma månad; hvarefter sammankomsten upplöstes.

In fidem
H. Husberg.